

AZ IFRS BESZÁMOLÓKRÓL KÉSZÜLT KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉSEK TARTALMI SAJÁTOSSÁGAI

Szekeres Alexandra – Petroly Patrícia

Absztrakt: A kutatás témája a könyvvizsgálói jelentések vizsgálata nemzetközi számviteli környezetben. A kutatás során a könyvvizsgálói jelentések szempontjából került elemzésre öt olyan vállalat könyvvizsgálói jelentése, amelyek az egyedi pénzügyi kimutatásaikat az IFRS-ek előírásainak megfelelően állítják össze. Az elemzés célja elsősorban feltárni az IFRS-ek szerint készült pénzügyi kimutatások, azok könyvvizsgálata, illetve a könyvvizsgálati jelentésekben rejlő IFRS sajátosságokat. Az IFRS-t alkalmazó vállalkozásoknál a könyvvizsgálói jelentések kulcsfontosságú könyvvizsgálati területeit követve készült el az elemzés. Megállapítható, hogy a kiegészítő mellékletek és a könyvvizsgálói jelentések terjedelmüket és információtartalmukat tekintve is részletes tájékoztatást nyújtanak a beszámoló adatait felhasználók számára. Mindemellett fontos megemlíteni az információkat felhasználók szempontjából, hogy az IFRS-t alkalmazó vállalkozásokat illetően a könyvvizsgálói jelentések kiemelt területekről szóló információi megfelelő útmutatást adhatnak a kiegészítő mellékletek tanulmányozásához is.

Abstract: The research topic is the examination of auditors' reports in an international accounting environment. During the research, auditors' reports of five companies that prepare their individual financial statements in accordance with the requirements of IFRS were analysed from the perspective of auditors' reports. The aim of the analysis is primarily to reveal the IFRS specificities of financial statements prepared in accordance with IFRS, their audit, and the audit reports. In the case of companies applying IFRS, the analysis was completed following the key audit areas of auditors' reports. It can be stated that the supplementary notes and auditors' reports provide detailed information to users of the report data in terms of their scope and information content. In addition, it is important to mention from the perspective of information users that, for companies applying IFRS, the information on the highlighted areas of auditors' reports can also provide appropriate guidance for studying the supplementary notes.

Kulcsszavak: IFRS, áttérés, könyvvizsgálat, könyvvizsgálói jelentések

Keywords: IFRS, transition, auditing, auditor's reports

1. Bevezetés

Magyarország 2004. május 1-je óta tagja az Európai Uniónak. A törvényhozás területén számos változásra volt szükség ahhoz, hogy Magyarország az Európai Unió tagja legyen. Ez alól a könyvvizsgálat szabályozása sem jelentett kivételt, így létrejött a 2007. évi LXXV. törvény a Magyar Könyvvizsgáló Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, könyvvizsgálói közfelügyeletről, mely a mai napig hatályosnak számít. Az Európai Unióban a 84/253/EGK számú, 8. számú irányelv foglalkozott legelőször a könyvvizsgálattal. Magában foglalta a könyvvizsgálók adatainak közzétételét, tisztességét és a függetlenséget is. Majd 2006-ban a 2006/43/EK irányelv jött létre, ez máig hatályos. Utóbbi irányelv szól az éves, összevont (konszolidált) éves beszámolók könyvvizsgálatáról. Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardok születtek (IAS és IFRS), valamint a Számviteli Szakemberek Nemzetközi Szövetsége is különböző standardokat alkotott meg. Ezen standardok azért jelentősek a könyvvizsgálat szempontjából, mert irányt mutatnak a vizsgáló számára, hogy milyen szempontokat tartson szem előtt a könyvvizsgálói

munka során. Hazai/belföldi viszonylatban is fontos ez, hiszen eszerint készítik el az országok könyvvizsgálói kamarái a saját standardjaikat, helyi törvényeket is szem előtt tartva (Petrányi–Túróczy, 2015; Hegedűs–Szentesi, 2021; Dadkhah, 2024).

A globalizáció elkerülhetetlen, szinte minden tevékenységet valamilyen formában érint, miközben megnövekedett az innovációvezérelt iparágak szerepe a gazdaságban (Tömöri, 2014), amely változás a számvitelt sem kerüli el. Megjelentek a multinacionális vállalatok, melyekre óriási tőkeigény a jellemző (Tömöri–Horváth, 2024; Tömöri–Csontos, 2025). A különböző befektetéseket viszont össze kell hasonlítani országok szempontjából, vállalatok szempontjából, így egyértelmű, hogy számos ok hívta életre az átfogó nemzetközi szabályozásokat (Katona–Tömöri, 2021). A nemzeti számviteli standardok egy magukban már nem nyújtottak megfelelő alapot a tevékenységek megalapozására a globalizáció létrejöttével. 2005-től az Európai Unió tőzsdéjére bevezetett vállalatok szempontjából kötelező a Nemzetközi Pénzügyi Standardok előírásait alkalmazni. 2007-ben pedig a(z) US GAAP és IFRS elvekkel kapcsolatosan elfogadta az Amerikai Tőzsdefelügyelet, hogy ne kelljen a(z) US GAAP-hez igazítani a külföldi értékpapírkibocsátók IFRS által készített beszámolóit (Beke, 2010).

Az említett Könyvvizsgálók Nemzeti Szövetségének (IFAC) és a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottságnak (IASB) a Magyar Könyvvizsgálói Kamara is tagja. A könyvvizsgáló feladata annak ellenőrzése, hogy a számviteli rendszer, a könyvelés, a beszámoló készítés az adott ország törvényi, jogszabályi előírásainak megfelelően kerül alkalmazásra. Legáltalánosabb törvényekből néhány: a 2000. évi C. törvény a számvitelről, 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról, hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi törvény, tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény. A Magyar Könyvvizsgálói Kamara feladatai a 2007. évi LXXV. törvény alapján: a kamara alapszabályzatának megalkotása; törvények véleményezése, melyek a könyvvizsgálókról, és tevékenységük feltételeinek meghatározásáról szólnak; számviteli szabályozásért felelős miniszter számára javaslattevő kamarai tag könyvvizsgálókkal kapcsolatosan, akik a kamarát képviselik a miniszter által kinevezett testületekben. Mindemelllett az IFAC Etikai Kódex szerint kialakítja a kamarai tagokra, valamint a könyvvizsgálói cégekre vonatkozóan az etikai előírásokat és szabályokat is. A könyvvizsgálói cégeknek a szakmai tevékenységét felügyeli, valamint esetleges jogsértések elkövetésekor, a kamara alapszabályával ellentétes cselekedetek megtörténtekor cselekszik. Meghatározza a kamarai törvény azt is, hogy ki lehet a kamara tagja. Többek között az a személy kerül felvételre, aki okleveles könyvvizsgálói képesítéssel rendelkezik és a szakmai kompetencia vizsgát sikeresen letette, főállású könyvvizsgáló (Petrányi–Túróczy, 2015).

Egyes vállalkozásokat Magyarországon kötelez a törvény arra, hogy IFRS szerinti beszámolót tegyenek közzé. A nyilvántartások átalakítása a nemzetközi előírások figyelembevételével jelentős kérdést vet fel a magyar vállalatokban is. Az IFRS-re való áttérés költséges, viszont számos előnyhöz vezethet a bevezetése (Borzán–Szekeres, 2022). Az IFRS és könyvvizsgálat kapcsán vannak olyan esetek, amelyeket érdemes lehet a számviteli törvény szempontjából is megemlíteni. A

vállalkozások áttérését akadályozó tényező lehet többek között az, hogy a magyar számviteli szabályozás számos pontban különbözik a nemzetközitől. Ezek a jellemzők a könyvvizsgálatra hatást gyakorolnak. Fontos tudni, hogy melyek ezek a különbségek a két szabályozás között, és azt, hogy miként szükséges kezelni ezeket (Mohl, 2013; Fenyves et al., 2015). A számviteli rendszer fejlődéséhez kapcsolódik a pénzügyi beszámolókból való információk minőségének, használhatóságának javulása. Nemzetközi szinten működő vállalatok szempontjából is fontos az összehasonlítás és annak segítése olyan standardok bevezetésével, melyek által nem befolyásolják az ilyen vállalatokról való véleményformálást olyan tényezők, mint például az eltérő számviteli rendszer miatti különbségek (Böcskei et al., 2017; Fazekas–Becsky-Nagy, 2019). Az egységes szabályrendszer kialakítása egyre fontosabbá vált a globalizáció előre haladtával. Először a nagy fejlődésnek induló amerikai tőkepiacon vált fontossá egy ilyen komplex szintű szabályozás kialakítása (US GAAP), majd az európai tőkepiac is igényelni kezdte egy ilyen rendszer létrehozását. Ezek a változások mind az ezt alkalmazók és a könyvvizsgálók számára kihívást jelentettek (Becsky-Nagy–Fazekas, 2014; Becsky-Nagy, 2016; Orbán–Tamimi, 2023). Ezen okokból kifolyólag szükségessé vált a magyar számviteli rendszer átalakítása, hiszen így csökkenteni lehetett az IFRS okozta számviteli adminisztrációs költségeket. Az IFRS bevezetése és a magyar számviteli törvény megreformálása segítette azt is, hogy a vállalatok versenyképesek maradjanak a tőzsdén. Az IFRS-re való áttérést megkönnyítette az a tény, hogy az ehhez kapcsolódó szakirodalom magyarra fordítása is megtörtént (Hegedűs–Csányi, 2019; Lukács, 2024).

Az IFRS áttérés egyik előfeltétele, hogy a társaságnak rendelkeznie kell az IFRS áttérésre való felkészültséget igazoló olyan könyvvizsgálói jelentéssel, amely igazolja, hogy a vállalat felkészült az IFRS szerinti könyvvezetésre. Ezt az áttérést megelőző 30. napig végre kell hajtani a NAV-nál. Mellékletként csatolandó egy alátámasztó könyvvizsgálói jelentés is, melyet IFRS minősítésű könyvvizsgáló vagy könyvvizsgáló cég végezhet el. Ellenőrzési tételek a Számviteli törvény szerint: IFRS szerinti éves beszámolójának összeállításához alkalmaz-e a vállalkozó IFRS minősítéssel rendelkező személyt, IFRS-ek által jóváhagyott számviteli politikája van-e, valamint az áttérés előtti üzleti év első napjára vonatkozóan van-e IFRS-ek szerinti mérlege. Magyarországon ezen nemzetközi standard rendszer bevezetése a 1387/2015. (VI.12.) kormányhatározattal indult, majd a változások több lépésben valósultak meg. 2016-ban választhatóvá vált az IFRS azoknak a vállalkozóknak, akik az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán forgalmazzák értékpapírjaikat, valamint akiknek anyavállalata az összevont (konszolidált) éves beszámolóját IFRS szerint készíti. 2017-ben az elsőnek említett vállalkozások számára már nem csak egy lehetőség volt ez, hanem kötelezővé vált. Mindemellett 2017-ben kibővítették azon vállalkozók listáját, akik számára választható lett az IFRS (pl. biztosítótársaságok, hitelintézetek, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe stb.). 2018-ban hitelintézetek számára kötelezővé vált, majd 2019-re a szövetkezeti hitelintézetek és azok integrációjában részt vevő egyéb hitelintézeteknek is. Könyvvizsgálat szempontjából fontos vizsgálandó részt

képviselnek a különböző számveteli értékelések és azok módszerei, ezekkel kapcsolatos becslések. Az IFRS megjelenésével egyre több belső feltételezés történt, egyre jobban alkalmazták a becsléseket, mint ezelőtt, viszont mindenekelőtt a beszámoló valóságosága, pontosság és világossága voltak a főbb szempontok továbbra is. A különböző módszerek megbízhatósága, használhatósága és az ezekre hagyatkozás előtérbe került, ez az egyik alappillére a minden szempontból megfelelő beszámoló elkészítésének. A komplexitás nagymértékben jellemzővé vált a könyvvizsgálat területén is. Nem elég csak az áttérés előkészítésének szakaszaiban ellenőrizni, hanem folyamatos ellenőrzést kell alkalmazni az új rendszer létrejötte miatt. A társaságok előző éveinek megismerése is fontossá vált. Meg kell nézni, hogy milyen változások mentek végbe egy vállalkozásnál, illetve milyen erőforrásokra van szükség az ellenőrzési tevékenység elvégzéséhez (Pál et al., 2023).

2. Anyag és módszer

A kutatás célja az IFRS szerint készített beszámolókról készült könyvvizsgálati jelentések összehasonlítása. A vizsgált 5 vállalat más-más tevékenységet végez, így a könyvvizsgálói jelentések feldolgozása, összehasonlítása során lehetőség nyílik az egyes szektorokra jellemző sajátosságok bemutatására. Az aktualitás érdekében a 2023-as évi könyvvizsgáló jelentések és kiegészítő mellékletek vizsgálata valósult meg. A két dokumentumtípus forrása az Elektronikus Beszámoló Portál volt. Az *1. táblázatban* összefoglalásra került az öt vállalkozás adózott eredmény, mérlegfőösszeg és jegyzett tőke adatai.

1. táblázat: A vállalkozások adatai (adatok millió Ft-ban)

Megnevezés	Adózott eredmény	Mérlegfőösszeg	Jegyzett tőke
MOL Nyrt.	343 774	4 659 445	80 723
OTP Bank Nyrt.	654 988	17 552 953	28 000
Magyar Telekom Nyrt.	74 439	1 365 365	97 156
Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.	186 901	1 327 091	18 638
DM-KER Nyrt.	-227 871	9 165 918	631 155

Forrás: a vállalkozások 2023. évi kiegészítő mellékletei alapján.

3. Eredmények és értékelésük

Az IFRS-ek alapján készített beszámolókról szóló könyvvizsgálati jelentések jóval részletesebb leírásokat tartalmaznak bizonyos kérdések tekintetében a Magyar Számveteli törvény szerint készült beszámolókról szóló könyvvizsgálati jelentéseikhez képest.

Az IFRS követése mellett a Számveteli törvény előírásairól sem szabad megfeledkezni a vállalkozásoknak, így a könyvvizsgálói jelentésnek ezen részében kiemelésre kerülnek a törvényi előírásoknak való megfelelésről szóló vizsgálatok is.

Mind a beszámoló, mind az üzleti jelentés szempontjából szem előtt kell tartani az Európai Egységes Elektronikus Formátumról szóló rendeletnek való megfelelést. Ez egy olyan beszámolási forma, mely által a későbbiekben gépek által is olvashatóak lesznek a pénzügyi beszámolók. Ezzel elősegítve az összehasonlíthatóságot, valamint az átláthatóságot, amelyek a tőzsdére bevezetett cégeknél kiemelt jelentőségűek lehetnek, hiszen a befektetők információfelhasználását nagyban segíti egy ilyen egységes beszámolási formátum megalkotása. A jelentés egyéb jogi és szabályozói követelményekről szóló részben a könyvvizsgáló kijelöléséről és a megbízás időtartamáról is olvashatunk információt, valamint a könyvvizsgálói jelentés és az auditbizottsághoz címzett kiegészítő jelentés összhangjáról. Az utóbbi azért is fontos rész, mert nyilvánosan működő részvénytársaságoknál kötelező ilyen bizottságot létrehozni. Az ellenőrzést segítik, valamint a könyvvizsgálóval is együttműködnek. Ha nem tudnának megegyezni, akkor az jelentős problémát jelentene, hiszen a beszámoló valódiságáról, a kimutatások helyességéről van szó (Közzolgálati Online Lexikon). Nem könyvvizsgálati szolgáltatások nyújtásával kapcsolatosan is említést tesz a jelentés, hiszen az Európai Parlament és Tanács rendelete alapján vannak ezzel kapcsolatosan tiltott tevékenységek. A kimutatásokkal kapcsolatos ESEF formátumot is vizsgálni kell ezen vállalkozások esetében, erről a jelentésben részletesebben is lehet olvasni a végrehajtott munka összefoglalásával kapcsolatos részben. A Magyar Számviteli törvényt követő vállalkozások esetében ilyenről nem esett említés, ezzel kapcsolatosan rájuk vonatkozóan nincs rendeleti előírás. Mindemellett a könyvvizsgálói jelentésben olvasható az ISAE 3000, mely a „múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatán vagy átvilágításán kívüli, bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra szóló megbízások” című nemzetközi standard. Ebben megfogalmazódik, hogy milyen bizonyítékokat kell szerezni, hogy az ESEF-rendeletnek való megfelelést megállapítsa a könyvvizsgáló.

A **MOL Nyrt.** esetében a kulcsfontosságú könyvvizsgálati területnek számít a Downstream szegmensben a harmadik féltől származó árbevétel, valamint az eszközök értékvesztése. A Downstream szegmensről az egyedi pénzügyi beszámoló második fejezetében lehet információt találni. A MOL négy fő üzleti tevékenységéből a Downstream üzletágot különböző tevékenységek alkotják, melyek integrált értékláncba tartoznak. A Downstreamel kapcsolatos árbevételek jelentősek, az értékesítés nettó árbevételének nagyobb részét képezik, így nagy hatást gyakorol a vállalkozás működésére az ebből származó bevétel. Az IFRS 15-ről ad információt a könyvvizsgálói jelentés. Ezt fontos kiemelni a Downstream kapcsán, hiszen a valós árbevétel kimutatása érdekében tekintettel kell lenni az IFRS standardra. Ebben megfogalmazták, hogy a társaságoknak az árbevétel kapcsán figyelembe kell venni az ügyfelekkel kötött szerződéseket, valamint azokat a körülményeket, amelyek befolyásolják az elszámolandó árbevételt. A Downstream egy összetett szegmens, így az árbevétel elszámolásánál is több szerződés számba vétele szükséges. A tranzakciók ezzel kapcsolatosan nagyságrendileg magasnak számítanak, a szerződéses feltételek változatosak, így ez a könyvvizsgálat során kiemelt területnek számít. A kiegészítő mellékletben olvasható, hogy az áruk feletti

ellenőrzésnek a vevőre való átszállása egy jelentős mozzanata az értékesítésnek. Az IFRS 15 ehhez köti a bevételelszámolást. A tranzakciók során egyedileg értékeli a vállalkozás az ellenőrzés átadását. Ez mind fontos információ a könyvvizsgáló számára, hiszen meg kell vizsgálnia, hogy a társaság ezzel a standarddal összhangban értékeli-e az árbevételét. Amennyiben ezt nem követi a vállalkozás, nem a valós képet adja a vállalkozás árbevételéről, ami megtévesztheti az információt felhasználókat. Jelentős könyvvizsgálati eljárás a Downstream árbevételrel kapcsolatos belső kontroll értékelése, vizsgálata. Meg kell nézni, hogy ez megfelelően ki van-e alakítva, valamint, hogy olyan szabályok szerint működik-e, melyek segítik a standardnak megfelelő beszámoló elkészítését. Ehhez elengedhetetlen egy olyan számviteli rendszer működése, mely erre a kontrolling területre van kialakítva, és segíti annak hatékony működését. Érdemes megvizsgálni a különböző vevőkkel kötött szerződéseket is, hiszen ezek által lehet eldönteni, hogy az adott árbevétel megfelelően lett-e értékelve, majd elszámolva. Az értintett számlákat, tranzakciót alátámasztó dokumentumokat egyeztetni kell azok megfelelő időben való elszámolásával, mert a valós összkép kialakítása érdekében ezeknek a helyes elszámolása elengedhetetlen. A könyvvizsgálati eljárás során ezen számlákkal kapcsolatosan mintavételes eljárást folytattak. A MOL Nyrt. szempontjából kiemelt fontosságú kérdés az eszközök értékvesztése. A tárgyi eszközök és immateriális javak értékeléséről a kiegészítő melléklet nyolcadik fejezetében található információ. Az eszközök értékelésével kapcsolatosan a vállalkozás becsléseket végez. Könyvvizsgálat szempontjából meghatározó tényező lehet ezen becslési módszerek kialakítását megvizsgálni, ha nem a valós képnek megfelelő becslési módszer szerint értékelnek a kiegészítő mellékletben, az félrevezető információ lehet, rontja a vállalkozás valós helyzetének bemutatását. A könyvvizsgálói jelentésben olvasható, hogy figyelembe veszik a jövőbeli ár tendenciákat a becslések során, valamint a makrogazdasági feltételek változását is. A használati értékük meghatározása a vezetés szempontjából komplex döntési folyamat. A becslések során sok bizonytalanság léphet fel, különböző szakértők bevonása a kérdésekbe elengedhetetlen. Mivel számos ok közre játszhat az értékelésekben, így az értékvesztés elszámolásában, ezért kulcsfontosságú kérdésnek számít a tárgyi eszközök és immateriális javak értékesztésének témája. A beruházásokkal kapcsolatosan például értécsökkenés nincs elszámolva, viszont esetükben évente értékvesztéssel kapcsolatos felülvizsgálat történik. Ehhez a komplex értékelési folyamathoz tehát számos tényezőre oda kell figyelni, így a belső kontroll kialakításának a megfelelősége kulcsfontosságú.

Az **OTP Bank Nyrt.** könyvvizsgálói jelentésében három kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdés figyelhető meg. Az első, az amortizált bekerülési értéken értékelt hitelek értékvesztése. A bankok szempontjából nagy kockázatot jelent, ha a hitelek nem kerülnek visszafizetésre. Ezeket a várható hitelezési veszteségeket meg kell becsülni, viszont nagyfokú bizonytalanságot rejt, a valós összkép kialakítása érdekében pedig fontos ezek minél helyesebb meghatározása. A hitelek visszafizetése számos tényezőtől függ (pl. adósok pénzügyi helyzete). Különböző értékvesztési modellek alkalmazása történik, jövőbeli becsült pénzáramokat kell

figyelembe venni. A bizonytalanságban nagy szerepet tölthetnek be olyan hitelek, melyek fedezettsége alacsony, vagy esetleg nincs is fedezete. A vezetők ítélőképessége befolyásoló tényező ezen értékelések kialakításában. Az IFRS alkalmazása óta komplexebb értékelési eljárásokat kell alkalmazni, így a könyvvizsgálat szempontjából is részletesebb és körültekintőbb eljárásokra lehet szükség. Az értékelési modellek alkalmazása során a hitelezési kockázatok változását is figyelembe véve kell a modelleket változtatni, kialakítani. A vállalkozás folytatásának elve szempontjából is fontos említést tenni az orosz-ukrán konfliktusról, a világgazdasági kockázatokról. Ezeket is fontos a kalkulációknál figyelembe venni, de a könyvvizsgálói eljárás során a szakértők bevonása létfontosságú mozzanat. Az értékelést nagyban segíti olyan szakemberek bevonása, akik tisztában vannak a körülményekkel, valamint a különböző értékelési kalkulációkat megfelelően el tudják végezni. Az informatikai és kalkulációkkal kapcsolatos kontrollrendszerek az OTP esetében is jelentősek, hiszen ezek helyes kialakítása nélkül nem kerülhetne megfelelő információ az érdekeltek elé a vállalkozás valós helyzetéről. A hitelezésre képzett értékvesztések esetében tételes ellenőrzés történt. A bizonyos feltételezések, kalkulációk ellenőrzésére sor került, hiszen ezeknek a helyességét figyelembe kell venni, mert az értékelésben nagy szerepet töltenek be. Piaci adatokkal is összehasonlítva ellenőrizték a várható pénzáramokat, ezzel is tanulmányozva, hogy a valós helyzettel mennyire függnek össze az adott információk a kiegészítő mellékletben. A könyvvizsgálói jelentés részletezi, hogy mely részekben van szó az értékvesztésekről a pénzügyi kimutatásokban, ezzel is segítve az információt felhasználókat. A második kulcsfontosságú kérdés az általános informatikai kontrollokról szól a pénzügyi beszámolás folyamatában. Egy ilyen nagyságrendű vállalkozásnál a pénzügyi helyzetről, valamint a bevételek elszámolásáról szóló folyamatok megfelelően kialakított informatikai rendszer nélkül nem működhetnek hatékonyan. Elengedhetetlen azonban megemlíteni, hogy az informatikai rendszerek általi adatrögzítések és azok ellenőrzése automatizált. Ezen rendszerek módosítására csak bizonyos hozzáférési jogosultságok alapján kerülhet sor, így ezzel kapcsolatban előírt protokollokat kell betartani, hogy megfelelő módon alakítsák ezeket az informatikai rendszereket. A könyvvizsgálat során erre a rendszerre való támaszkodás nélkülözhetetlen volt, viszont ezekhez megfelelő szakértelemre is szükség volt. Az, hogy egy társaság a valódi helyzetét mutassa be, olyan rendszerekre kell támaszkodnia, amely megfelelően automatizálja a kapcsolódó eseményeket, elszámolásokat. Így nem lehet megfelelő indokok nélkül ezeket a rendszereket módosítani, mert megzavarhatja a vállalkozásról kialakított összképet is, befolyásolhatja a beszámoló információtartalmát. A könyvvizsgálat során a könyvvizsgálók megismerték az adathozzáférési rendszert, jogosultságokat. Ez azért jelentős mozzanat, mert fontos tisztában lenniük azzal, hogy az IT-rendszer, melyre támaszkodnak megfelelő keretek között működik-e, és segíti az IFRS szempontjai szerint kialakítandó éves beszámolót. Ezen jogosultságokat folyamatosan ellenőrizni szükséges, ezeket az ellenőrzési rendszereket és hatékonyságukat is meg kell ismerniük a könyvvizsgálói tevékenységet végzőknek. Az esetleges változásokkal

kapcsolatos tevékenységek hatékonysága is kiemelkedő jelentőségű. A harmadik kulcsfontosságú kérdés, a már néhányszor említett orosz-ukrán konfliktus. Ezt a vállalkozás folytatásának elvére tekintettel is figyelembe kell venni, hiszen egy háborús helyzetről van szó. A piaci árak emelkedését nehezen lehet kikalkulálni ebben az esetben, valamint a devizaváltozás, és a kamatlábak változása is kérdéses terület lehet, előre nem látható negatív események is történhetnek ezzel kapcsolatosan. A vezetőségnek nem szabad figyelmen kívül hagynia a becslési módszerek kialakításánál ezeket a tényezőket. Az OTP szempontjából, az ennek a veszélynek kitett ügyletek értéke 45 milliárd forint. Értékvesztési teszteket is végzett a vállalkozás a kockázatos ügyletek elkerülése érdekében. Az érintett leányvállalati befektetésekkel kapcsolatosan az elszámolt értékvesztés 299 milliárd forint volt 2023-ban. Az érintett eszközök (eszközök 2%-a) mértéke jelentős, és magas a becslési bizonytalanság is. A könyvvizsgálati tevékenység során a kapcsolódó kontrollok kialakítása sarkalatos elem. Ezek a körülmények kockázatos becslési módszereket okoznak, így a folyamatos kontrollt tartani kell. Ha azok nem működőképesek és hatékonyak, akkor a beszámoló valótlan értékeléseket tartalmazhat a kapcsolódó tételekkel kapcsolatban (pl. leányvállalati befektetések). A vezetés feltevései, valamint a menedzsment által a piaci információk megfelelő felhasználása a modellek kialakítása során fontos. Ezeknek a hitelességét ellenőrizni, tesztelni szükséges, hiszen a megfelelő értékelési modellek használata szükséges az IFRS szerinti beszámoló kialakításához. Az árazási modellel kapcsolatosan összehasonlítás is történt. A könyvvizsgálat során eszközértékeléseket hajtottak végre, majd ezeket összehasonlították a társaság értékelésével. Az orosz-ukrán konfliktushoz kapcsolódóan a bizonytalanságok, a makro környezet hatásai részletesen leírásra kerültek a kiegészítő mellékletben. A vállalkozás folytatásának elve is kiemelt rész ebben a fejezetben. A könyvvizsgálói jelentés alátámasztja, hogy a menedzsment valóban vizsgálja a stratégiai opciókat, és a megoldásokat a nemzetközi szabályozást figyelembe véve alakítja ki, hiszen hitelesítő záradékot kapott a társaság. Mindemellett a megfelelő részletességről is írnak a könyvvizsgálói jelentésben.

A **Magyar Telekom Nyrt.**-vel kapcsolatban kulcsfontosságú könyvvizsgálati terület a goodwill értékelése. A kiegészítő mellékletben olvasható, hogy a goodwillre nem számolnak el értékcsökkenést, hanem évente végeznek értékvesztés vizsgálatot. A 2023-as pénzügyi jelentés készítésekor az új külső, valamint belső információk alapján vizsgálta a menedzsment a goodwill értékvesztést. Ilyen esetben, ha aktualizálják a kalkulációt, érzékenységi vizsgálat is történik. Ebben az esetben a menedzsment megvizsgálja, hogy a különböző paraméterek várható változása a goodwill értékvesztését vonja-e maga után. A Magyar Telekom 2016-ban tért át az IFRS-re. A kiegészítő mellékletben táblázatba foglalták, hogy mely beolvasott részesedésekre mutattak ki goodwillt a társaságnál. A működési szegmenseket is figyelembe véve történt kalkulációkról is nyújt információt a vállalat. A kiegészítő melléklet szerint, a pénzügyi évek utolsó negyedéveiben történik értékvesztés-vizsgálat a goodwillt illetően, negyedévente egyszerűsített értékvesztés-vizsgálat zajlik. Ez azért is jelentős, mert így mindig tisztában vannak az aktuális értékkel,

amely a későbbiekben hatékonyan segíti a valós helyzetről adott információk kialakítását. A könyvvizsgálói jelentésben is olvasható, hogy értékvesztés-vizsgálat alapján a vállalkozás eldönti, hogy kell-e a goodwillre elszámolni értékvesztést vagy sem. A kiegészítő mellékletben olvasható, hogy a befektetések értékeléséhez DCF (diszkontált cash flow) modellt alkalmaz a társaság. Ez az IAS 36 standard (eszközök értékvesztése) követelményét tartja szem előtt. Ha egy részesedés könyv szerinti értéke meghaladja a 20 milliárd Ft-ot, akkor értékvesztésre utaló jelektől függetlenül is el kell végezni a megtérülő érték vizsgálatot a DCF modell alkalmazásával. A modellben alkalmazott diszkontrátákat a vezetés határozza meg, amely nem egyszerű feladat, számos tényezőt figyelembe véve kell kialakítani, a kedvezőtlen változásokkal tisztában kell lenni, valamint a jövőben várható piaci változásokat is figyelembe kell venni, ezért szakmai tudást igényel. A könyvvizsgálói eljárás során a kapcsolódó számviteli politika alkalmazását is ellenőrizték, ezzel is a valós összkép elvének érvényesülését segítették. Az értékvesztéssel kapcsolatos kalkulációkhoz tartoznak belső kontrollok a társaságnál. Elengedhetetlen felülvizsgálni az említett változó tényezők miatt a kalkulációk módját, ehhez megfelelő kontrollra van szükség. Bármilyen változás figyelmen kívül hagyása torzíthatja az értékelést, így nem alakulhatna ki valós kép a vállalkozás ezen területéről. A DCF modell vizsgálata is megtörtént a könyvvizsgálat során. A modellt alátámasztó információk, valamint az üzleti tervek, előrejelzések helyessége szintén egy fontos mozzanata az értékelésnek. Az említett érzékenységi vizsgálatokat a DCF modellel kapcsolatosan értékelni kell, hiszen ezek azok a paraméterek, amelyek a goodwillhez kapcsolódó értékvesztést okozhatják. Egy vállalkozásnál megvannak az erre kijelölt szakemberek, velük konzultálva az értékelésről komplexebb kép kapható, így a könyvvizsgálat során őket is bevonták. A WACC (súlyozott átlagos tőke költség) újra-kalkulációja is megtörtént, így a különböző feltételek, módszerek ellenőrzése is, és azok értékelése.

A **Richter Gedeon Nyrt.** kiemelt területe könyvvizsgálat szempontjából az immateriális javak között kimutatott értékesítési jogok értékelése. Az immateriális javakkal kapcsolatosan licenzdíjak fizetésére kötelezett a vállalkozás. Az ezzel kapcsolatos költséget akkor számolja el, amikor a gyógyszerértékesítésből bevétele származik. Az értékcsökkenési módszerekről is nyújt információt a kiegészítő melléklet. A vásárolt licenzekkel kapcsolatban a vállalkozás táblázatba foglalja az értékcsökkenési kulcsokat, a kutatás-fejlesztésként kimutatott eszközök értékcsökkenését lineáris módszerrel számolja el. Az immateriális javak értékvesztéséről is olvasható információ. A vagyoni értékű jogokról részletes leírások vannak, majd a belsőleg keletkezett immateriális javakról is található információ. A jelentős vagyoni értékű jogok részletezésénél látható, hogy az értékesítési jogok összesen 152.594 millió Ft értékben vannak jelen a vállalkozásnál. Ezekkel kapcsolatosan többek között beszélhetünk eszközvásárlási szerződések kötéséről, különböző tabletták forgalmazásáról, licence és szállítói megállapodásokról is. Ezek jelentősek lehetnek az információt felhasználók számára, hiszen ezek a megállapodások, szerződéskötések hatást gyakorolnak a vállalkozásra. Ezekkel kapcsolatban a vállalkozás értékvesztés tesztet végez,

hiszen ezáltal megállapítható, hogy szükséges-e értékvesztés elszámolása. A könyvvizsgálati eljárások közé tartozik ezeknek az értékvesztés indikációknak a vizsgálata, az értékvesztés teszteléssel kapcsolatos belső kontroll felmérése. A piaci helyzet hatása jelentős lehet ezeknek a módszereknek, modelleknek a kialakítására, a makrogazdasági környezet változása is fontos tényező, főleg a Covid-járvány óta. Az értékelési módszerek ellenőrzése során szakemberek bevonása is szükséges, mert a segítségükkel magyarázat kapható az adott modellek használatával kapcsolatosan. Az előírt számviteli standardok alkalmazása is létfontosságú, ezáltal kell kialakítani a valós képet a vállalkozásról, valamint az elszámolásokkal kapcsolatban is figyelembe kell venni az előírásokat. A makrogazdasági környezettel kapcsolatos történések fontos tényezők, mert a vállalkozás folytatásának elvére is hatással lehetnek. A kiegészítő mellékletben olvasható az inflációs kockázat, mely az értékeléssel kapcsolatosan is jelentős lehet. Az inflációs változások hatással vannak a becslési módszerekre, azok aktualizálásakor ezt a tényezőt is figyelni kell. Az energiaárak emelkedése miatt az árak is megváltoztak, így a tervezésnél ezzel is kell kalkulálni. Az orosz-ukrán konfliktussal kapcsolatban kérdéses terület lehet a szállítási kockázat. Felmerülhetnek bizonytalanságok, így más megoldásokat is meg kell fontolni. Ezeket az információkat azért kell közölni, mert elengedhetetlen információk egy társaság valódi helyzetével kapcsolatosan.

A **DM-KER Nyrt.** könyvvizsgálói jelentésében két kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdés van megemlítve. Az árbevétel realizálásával kapcsolatosan szintén az IFRS 15 szerinti árbevétel elszámolást kell figyelembe venni. A kiegészítő mellékletben ennek a standardnak a lényege olvasható, az árbevételt akkor lehet elszámolni, amikor a javak és szolgáltatások átadásra kerültek a vevőnek. A behajthatatlan és kétes követelésekre is értékvesztést számolnak el. Az IFRS 9 standard alapján a várható hitelezési veszteséget figyelembe kell venni a követelések értékelésénél. Az értékesítés nettó árbevételével kapcsolatos fejezetben az IFRS 15 standardól van szó. A garanciális szolgáltatások díjánál a kapcsolódó tételeket, kötelezettségeket passzív időbeli elhatárolásként tartják nyilván, majd a felmerülés időszakában számolják el árbevételként. A visszlízingek miatti korrekció is fontos, ezek nem minősülnek viszont IFRS szerint árbevételnek. A társaság a Magyar Számviteli törvényt követve árbevételként elszámolta az összegeket, valamint az eladott áruk beszerzési értékében szerepeltette azokat. A visszlízingeket végül így ki kellett emelni az árbevételből, majd az eladott áruk beszerzési értékét is korrigálni kellett. Az IFRS-re való áttérés során a hitelezésivesztéseget meg kellett határozni. A jövőbeli információkkal való korrigálás lényeges a valós információk figyelembevételének érdekében is. A könyvvizsgálói jelentést alapul véve az árbevétellel kapcsolatos pontosság, megfelelő időszakban való elszámolás kiemelt jelentőségű. Nagy kockázata lehet annak, ha a különböző vevő követelések hibásan kerülnek elszámolásra, mindemellett ezek a tételek becsléseket is tartalmazhatnak (pl. külső piaci hatások miatti becslések). Annak a megítélése, hogy egy vállalkozás teljesítménye milyen, mennyire működik hatékonyan, az árbevétel alapján megítélhető. A vevőkkel kapcsolatos tranzakciók száma magas, így ez nagy hatást gyakorolhat az információkat felhasználók körére, ezért kiemelt fontosságú kérdés.

A könyvvizsgálati eljárás során megvizsgálásra került az, hogy a számviteli politika, valamint az IFRS 15 standard mennyire van helyesen alkalmazva a társaságnál. A kontrollok megértése, megfigyelése ebben az esetben is kiemelt jelentőségű volt, megfelelő kontroll nélkül nem lehetne valós összképet adni egy társaságról, tehát ez szintén fontos könyvvizsgálati eljárás. Az árbevételeket megfelelően alátámasztó dokumentumokat is ellenőrizték, hiszen megfelelő alátámasztottság nélkül nem mutatható ki az árbevétel. A lekönyvelt tételeket elemezték, az árbevétellel és a vevőkkel kapcsolatos könyvelések a könyvvizsgálati kérdések miatt a vizsgálat elengedhetetlen részei. Az árbevétel megfelelő időpontban való elszámolása is fontos, ha a vállalkozásról valós képet szeretnének mutatni. Ez is egy fontos könyvvizsgálati eljárás, analitikus vizsgálatok történtek az árbevétellel kapcsolatosan. A különböző információk alapján kialakult várakozásokat a tény adatokkal összehasonlítva vizsgálták a társaság árbevételének alakulását. A kiegészítő melléklet megfelelően alátámasztott a jelentés szerint, ez abból is látszik, hogy az előbbieken leírt információk a vevőkkel és az árbevétellel, valamint az IFRS-el kapcsolatosan a kiegészítő mellékletben részletesen kifejtve megtalálhatóak. A másik fontos kérdés könyvvizsgálat szempontjából a készletekről szóló kiegészítő mellékletben lévő pontokat érinti. A kiegészítő mellékletben olvasható, hogy a FIFO módszert alkalmazzák, valamint a hárommillió Ft-ot meghaladó könyv szerinti értékű készleteknél részletezik az értékvesztés elszámolással kapcsolatos információkat. A piaci igények változtak, így új termékmixek összeállítására is sor került. Ebből is látható a vállalkozás alkalmazkodása a változásokhoz. Tevékenységéből adódóan ez a vállalkozás jelentős készletállománnyal rendelkezik. Az IAS 2 standard előírásait kell követnie a készletek bekerülési értékének a meghatározása érdekében, majd ezáltal a későbbi ráfordítások elszámolásában. A készleteket leltárral való alátámasztása is kiemelt könyvvizsgálati terület. A mérlegfőösszeg 40%-át a készletek adják, így nagy hatással vannak a vállalkozás tevékenységére, tehát értékelésük, megfelelő nyilvántartásuk kiemelt jelentőséggel bír. A könyvvizsgálat során figyelembe vették, hogy megfelelően alkalmazza-e a készletekkel kapcsolatban a vállalkozás az IAS 2-t, valamint a számviteli politikáját ennek figyelembevételével alakították-e ki. A kontrollok a készletek értékelésével, nyilvántartásával kapcsolatosan ebben az esetben is fontosak, ezeket meg kell ismerni, helyességüket, hatékonyságukat is ellenőrizni kell a könyvvizsgálat során, mert nagyban befolyásolják a valós összkép kialakítását. A kontrollkörnyezettel kapcsolatosan tesztek is végeztek. A leltárfelvételen a könyvvizsgálók részt vettek, így meggyőződhetek a készletek valós nyilvántartásáról, láthatták a folyamatot, így bizonyította a társaság a pontosságát. Ez lényeges mozzanat, hiszen a beszámoló valódisága függ attól, hogy a benne szereplő adatok a valóságban alá legyenek támasztva, a készletek esetében pedig leltárral lehet meggyőződni a valódiságról. A 2. táblázatban láthatóak az IFRS szerint készített beszámolók kiemelt könyvvizsgálati területei.

2. táblázat: A vállalkozások kiemelt könyvvizsgálati területei

Megnevezés	Kiemelt könyvvizsgálati terület
MOL Nyrt.	Downstream szegmens és IFRS 15, eszközök értékvesztése
OTP Bank Nyrt.	hitelek értékvesztése, informatikai kontrollok, orosz-ukrán konfliktus
Magyar Telekom Nyrt.	goodwill értékelése, vevői szerződések árbevétel elszámolása
Richter Gedeon Nyrt.	értékesítési jogok értékelése
DM-KER Nyrt.	árbevétel realizálása, készletek (IAS 2 standard)

Forrás: saját szerkesztés a vállalkozások 2023. évi könyvvizsgálói jelentései alapján.

4. Összefoglalás

Az IFRS beszámolók könyvvizsgálói jelentéseit tanulmányozva, számos különbség található a Magyar Számviteli törvény által készített beszámolók könyvvizsgálói jelentései és az IFRS beszámolók könyvvizsgálói jelentései között. Az IFRS szerinti részletesebb leírást tartalmaz, a kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdések rész jelentős információkat közöl az adott társaságról már a könyvvizsgálói jelentést olvasva. Ezáltal könnyebben ki lehet következtetni azt, hogy a kiegészítő melléklet keretein belül melyek a fontos információk a könyvvizsgálat szempontjából. A kiegészítő mellékletek is sokkal részletesebb leírást tartalmaznak a vállalkozás helyzetéről, így a kiemelt fontosságú kérdések segítségével egyszerűbb, célirányosabb vizsgálatot lehet végezni a kiegészítő melléklettel kapcsolatosan. Ezek a kulcsfontosságú kérdések azok a kérdések, melyek a szakmai megítélés szerint jelentősnek számítanak a tárgyidőszak pénzügyi kimutatásainak vizsgálata során. Emellett információ kapható arról is, hogy az adott területhez milyen könyvvizsgálati eljárások kapcsolódnak. Ezáltal a könyvvizsgáló tevékenységéről is részletesebb tájékoztatást kaphatunk, láthatjuk miket és hogyan vizsgáltak meg az adott kérdéssel kapcsolatosan. Az egyéb információk rész is részletesebb. Ez esetben nem csak az üzleti jelentés kerül megemlítésre, hanem a vezetés beszámolója és elemzése fejezet az éves jelentést illetően, a társaságirányítással kapcsolatos fejezet, valamint a kormányzatok részére fizetett összegekről szóló fejezet is. Az öt vállalkozásnál a kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdésekre fordítottam figyelmet leginkább. A MOL Nyrt.-nél a Downstream szegmens és az IFRS 15 standard kiemelt jelentőségű. A Downstreamből származó árbevétel nagysága jelentős, így könyvvizsgálati szempontból meghatározónak tartott terület, a kiegészítő mellékletben részletes információ olvasható róla. Az OTB Bank Nyrt. tevékenységét tekintve a nyújtott hitelek a legnagyobb jelentőségűek. Ezeknek az értékvesztése, esetleges értékvesztések becslése és annak módszere a könyvvizsgálati tevékenység alatt elengedhetetlen. Mindemellett kiemelt terület az informatikai kontrollrendszer, valamint az orosz-ukrán konfliktus hatása is a vállalkozás működésére. A Magyar Telekom Nyrt.-vel kapcsolatosan a goodwill értékelése, valamint a vevői szerződések árbevétel elszámolása jelenik meg kiemelt pontként. Ebben az esetben is megjelenik az IFRS 15 standard megfelelő alkalmazásának a vizsgálata a valós

összkép biztosítása érdekében. A Richter Gedeon Nyrt.-vel kapcsolatban az értékesítési jogok értékelésének helyességét vizsgálták, valamint meg kell említeni, hogy a kiegészítő mellékletben a makrogazdasági környezetről szóló információkat ez a vállalkozás sem hagyta figyelmen kívül. Végül, a DM-KER Nyrt.-vel kapcsolatban beszélni kell az IAS 2 standard alkalmazásáról, annak megfelelő használatáról a készletek bekerülési értékének meghatározásakor. Az IFRS 15 itt is megjelenik az árbevétel realizáláshoz kapcsolódóan. Összességében ez az öt vállalkozás megfelelt a könyvvizsgálat alapján az IFRS standardnak, információik nem tévesztik meg az információt felhasználókat, megfelelő részletességben lehet tájékozódni a működésükről és a tevékenységeik alakulásáról a 2023-as üzleti évvel kapcsolatban.

Irodalomjegyzék

- Becsky-Nagy P., Fazekas B. (2014): Returns of private equity: comparative analyses of the returns of venture capital and buyout funds in Europe and in the US. *Analele Universitatii Di N Oradea - Stiinte Economice / Annals Of University Of Oradea - Economic Science*, 2: 2 pp. 820-827., 8 p.
- Becsky-Nagy P. (2016): The Special Aspects of Venture Capital's Value Creating Mechanisms in Hungary. *Journal of Entrepreneurship Management And Innovation*, 12 : 3 pp. 31-55., 26 p.
- Beke J. (2010): A számvitel globalizálódása és harmonizálódása a regionális (EU) és a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok tükrében. *Külgazdaság*, 54 (5-6): 81–101.
- Böcskei E., Dékán Tamásné Orbán I., Bács Z., Fenyves, V. (2017): Nemzeti sajátosságok az immateriális javak és tárgyi eszközök értékelésében. *Számvitel Adó Könyvvizsgálat: Szakma*, 59 (2): 22–24.
- Borzán A., Szekeres B. (2022): A magyarországi vállalatok IFRS áttérésének kritikus pontjai. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 2 (2): 58–59. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-266-277>
- Dadkhah, M., Oermann, M., Hegedűs, M., Raman, R., Dávid, L. D. (2024): Diagnosis Unreliability of ChatGPT for Journal Evaluation. *Advanced Pharmaceutical Bulletin*. 14(1):1–4.
- Fazekas B., Becsky-Nagy P. (2019): Mit jelez a tulajdonosi szerkezet? – A tulajdonosi szerkezet és a vállalkozások teljesítményének kapcsolata információs aszimmetriák mellett a magyarországi kockázati befektetések tükrében. *Vezetéstudomány*, 50 (7-8): 31–38. <http://doi.org/10.14267/VEZTUD.2019.07.03>
- Fenyves, V., Dékán Tamásné Orbán, I., Bács, Z., Böcskei, E. (2015): Representation of the going concern concept in the financial statements. Prezentacja going concern concept w sprawozdaniach finansowych. *Nauki o Finansach - Financial Sciences*, 25 (4): 24–38. <https://doi.org/10.15611/nof.2015.4.02>
- Hegedűs M., Csányi P. (2019): Könyvvizsgálat speciális esetei IFRS szerint. In: Kovács T., Szóka K., Resperger R. (szerk.): 2020 – *Gazdasági változások és kihívások az új évtized küszöbén*. Soproni Felsőoktatásért Alapítvány. 49–62.
- Hegedűs, M., Szentesi, I. (2021): Beruházások teljesítésének, a tárgyi eszközök bekerülési értékének elszámolása a magyar számviteli rendszerben és az IFRS szerint: Összehasonlító elemzés. *Controller Info*, 9 (2): 22–26..
- Katona, F., Tömöri, G. (2021): Comparison Of Hungarian And Romanian Soft Drink Producer Companies Based On Their Financial Situation. *SEA: Practical Application Of Science*, 25 (1): 15–21.
- Lukács J. (2024): A könyvvizsgálat hasznossága, ellentmondásai és korlátai. *Magyar Tudomány*, 185 (2): 208–221. <http://doi.org/10.1556/2065.185.2024.2.5>
- Mohl G. (2013): A kockázat szerepe a könyvvizsgálatban. *Vezetéstudomány*, 44 (10): 50–62.

- Orbán, I., Tamimi, O. (2023): The impact of IFRS 9 on financial reporting during covid-19 from the point of view of experts in Europe. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 17 (4): 21–36. <https://doi.org/10.14453/aabfj.v17i4.03>
- Pál T., Füredi-Fülöp J., Várkonyiné Juhász M. (2023): Múlt, jelen, jövő a számvitelben. In: Szermán J., Várkonyiné Juhász M. (szerk.): *Pénzügy-számvitel füzetek VII.* Miskolci Egyetem. 104–117.
- Petrányi A., Túróczi I. (2015): A könyvvizsgálati rendszer Magyarországon. *Economica*, 8 (2): 21–30. <https://doi.org/10.47282/ECONOMICA/2015/8/2/4570>
- Tömöri, G. (2014): Examination of impact of pharma R&D on profitability. *Annals of the university of Oradea, Economic Science Series*, 1 (1): 689–697.
- Tömöri, G., Csontos, G. (2025): The impact of energy crisis on variance-and Gini-optimized portfolio structures – case of Hungary. *Economica*, 16 (1-2): 1–13. <https://doi.org/10.47282/economica////14379>
- Tömöri G., Horváth R. (2024): Közép-európai gyógyszergyártó vállalatok forgótőke helyzetének elemzése. *Economica*, 15 (3-4): 1–13. <https://doi.org/10.47282/economica/2024/15/3-4/14302>